

Knyga, įkvėpusi pasaulinį gerų darbų judėjimą *Pay it Forward*

sėkmė avansu

CATHERINE

RYAN

HYDE

ROMANAS

Alma littera

Prologas

2002-ųjų spalvis

Galbūt kada nors ir aš turėsiu vaikų. Tikiuosi. Jei taip, tai visai gali būti, kad vieną dieną jie manęs paklaus, koks mano nuopelnas tame judėjime, kuris pakeitė pasaulį. O kadangi jau nebesu toks, koks buvau kadaise, tai pasakysiu jiems tiesą. Jokio nuopelno. Aš nieko nepadariau. Buvau tas vyrukas, kuris stovėjo nuošaliai ir žymėjosi pastabas.

Vadinuosi Krisas Čandleris, esu tiriamosios žurnalistikos reporteris. Ar bent jau buvau. Kol supratau, kad veiksmai turi pasekmes ir galiu valdyti ne viską. Kol išsiaiškinau, kad negaliu pakeisti pasaulio, jį visiškai pakeitė, rodos, paprastų paprasčiausias dvylikametis berniukas – pakeitė į gerąją pusę ir visiems laikams – nors neturėjo jokių kitų priemonių, tik gerą širdį, vieną gerą idėją ir keletą metų. Ir dar – begalinį pasiaukojimą.

Na, ir truputėlį reklamos. Čia jau aš pasistengiau.

Galiu papasakoti, kaip viskas prasidėjo.

O prasidėjo nuo vieno mokytojo, kuris atvyko į Ataskaderą Kalifornijoje dėstyti vienuoliktokams socialinių mokslų. Niekas šio mokytojo gerai nepažinojo, nes visiems kliuvo jo veidas. Į šį veidą sunku būdavo žiūrėti.

Ir nuo vieno berniuko, kuris niekuo neišsiskyrė iš kitų, tačiau sugėbėjo pro mokytojo veidą pažvelgti į jo širdį.

Prasidėjo nuo užduoties, kurią šis mokytojas šimtus kartų buvo davęs ir anksčiau, bet be jokių žymesnių rezultatų. Tačiau toji užduotis, atsidūrusi šio berniuko rankose, pasėjo sėklą ir paskui jau

niekas visame pasaulyje niekada nebegrižo į senas vėžes. Ir niekas nebenori, kad grįžtų.

Galiu pasakyti jums, koks tapo pasaulis. Tiesą pasakius, papasakosiu nutikimą, kuris padės suprasti, kaip viskas staiga įgavo pagreitį.

Gal prieš savaitę mano automobilis užgeso judrioje sankryžoje ir niekaip nenorėjo užsivesti, nors tu ką. Buvo piko valanda, o man rodėsi, kad labai skubu. Maniau, kad turiu atlikti vieną svarbų darbą ir negaliu delsti. Taigi stovėjau vidury sankryžos ir spoksojau pakėlęs gaubtą, – nevykusi mintis, nes taisyti automobilių nemokėjau. Tai ką ten tikėjaisi pamatyti?

To ir reikėjo tikėtis. Mašina senutėlė. Tetinkama palikti šiukšlyne.

Prie manęs priėjo žmogus, visiškai nepažįstamas.

– Patraukime ją į šalį, – pasiūlė jis. – Štai. Padėsiu nustumti.

Kai mašina ir mes kartu atsidūrėme saugioje vietoje, jis padavė man savo automobilio raktelius. Prabangios, sidabrinės *Acura*, vargu ar ja buvo važinėta bent dveji metai.

– Pasiimk mano, – pasiūlė jis. – Apsikeiskim.

To automobilio jis man neskolino. Padovanojo. Užsirašė mano adresą, kad galėtų atsiųsti dokumentus. Ir tikrai atsiuntė, kaip tik šiandien gavau.

„Neseniai patyriau didžiulį dosnumą, – buvo parašyta laiškelyje, – taigi pamaniau, kad galėčiau apsikeisti su jumis automobiliais. Puikiausiai išgalėsiu nusipirkti kitą, tad kodėl nepadarius gero darbo, koks neseniai buvo padarytas ir man?“

Štai koks dabar pasaulis. Ir ne tik. Tai ne vien pasaulis, kur visiškai nepažįstamas žmogus gali padovanoti jums automobilį. Tai pasaulis, kuriame toji diena, kai gavau dovanų automobilį, nelabai kuo skyrėsi nuo visų kitų dienų. Dosnumas jau tapo įprastas. Tai – kasdienybė.

Štai ką aš gana gerai suprantu – tai prasidėjo per socialinių mokslų pamoką nuo užduoties papildomam kreditui gauti ir virto pasauliu, kur niekas nebealksta ir nebešąla, kur visi turi darbo, vieni kitus paveža, vieni kitiems skolina.

Tačiau iš pradžių žmonės norėjo žinoti daugiau. Ne vien tik tai, kaip dar nė paauglystės nesulaukęs berniukas sugebėjo pakeisti pasaulį. Visiems knietėjo išsiaiškinti, kodėl pasaulis pasikeitė kaip tik tada, kodėl ne truputį anksčiau, kuo prie šios akimirkos prisidėjo Trevoras ir kodėl užteko vien tik to.

O kaip tik šito, visa bėda, paaiškinti aš negaliu.

Aš ten buvau. Mačiau visus pokyčius. Tačiau tuomet aš buvau visiškai kitas žmogus. Ir ieškojau ne ten, kur reikia. Maniau, kad tai medžiaga straipsniui, tik tuo straipsniu ir tesirūpinau. Rūpėjo man ir Trevoras, bet kol susivokiau, jau buvo per vėlu. Jaudinausi dėl savo darbo, bet nesupratau jo reikšmės, kol jo netekau. Troškau užsidirbti krūvas pinigų. Ir užsidirbau. Paskui visus išdalijau.

Nesuprantu, kas buvau tada, bet žinau, kas esu dabar.

Trevoras pakeitė ir mane.

Manau, atsakymus žino Rubenas. Rubenas Sentkleras, mokytojas, nuo kurio viskas prasidėjo. Jis geriausiai pažinojo Trevorą, gal nebent dar Arlena, Trevoro motina. Manau, Rubenas ieškojo kaip tik ten, kur reikia. Ir tikiu, kad nuoširdžiai.

Taigi, baigęs rašyti knygas apie judėjimą, uždaviau Rubenui du svarbius klausimus.

– Ar pamenate kokią nors išskirtinę Trevoro savybę? – paklausiau aš.

Rubenas gerai pagalvojo, paskui atsakė:

– Įdomiausia buvo tai, kad jis atrodė visai kaip kiti vaikai, jei nekreiptum dėmesio į tai, kuo nuo jų skyrėsi.

Nė nepaklausiau, kuo gi jis skyrėsi. Mėginu susivokti pats.

Paskui paklausiau:

– Kai pirmą kartą uždavėte vaikams tą savo garsiąją užduotį, ar tikėjotės, kad vienas iš jų tikrai pakeis pasaulį?

Ir Rubenas atsakė:

– Ne, aš tikėjaisi, kad pasaulį pakeis jie visi. Po truputėlių.

Aš tampu žmogumi, kuris užduoda vis mažiau klausimų. Ne viską galima išnagrinėti ir suprasti. Ne į visus klausimus galima paprastai atsakyti. Štai kodėl nebedirbu žurnalistu. Kai nebesinori klausinėti, netenki darbo. Nieko tokio. Vis tiek neįmanoma para-

šyti taip gerai, kaip reikėtų. Vis tiek nieko tokio labai ypatingo aš nenuveikiau.

Pamažu žmonės liovėsi klausinėję kodėl. Mes greitai priprantame prie permainų, nors garsiai šūkaujame plūsdamiesi ir prisiekinėdami, kad niekada nepriprasime. Visiems patinka permainos į gerąją pusę. Ir niekam nebesinori gyventi praeityje, jei toji praeitis bjauri ir viskas pagaliau susitvarkė.

O iš savo patirties galėčiau pasakyti vieną, svarbiausią, dalyką: žinojimas, kad viskas prasidėjo visiškai paprastai, turėtų labai mus paguosti. Kadangi tai tik įrodo, kad visam pasauliui pakeisti į gerąją pusę reikia visai nedaug. Ir galima pradėti nuo visiškai paprastų dalykų. Pradėti nuo to pasaulio, kuris yra.

Iš Trevoro dienoraščio

Tą keistenybę pamačiau per žinias prieš kelias dienas. Tokį berniuką iš Anglijos, kuris turi, na, sakykim... sutrikimą. Jo neįmanoma sužeisti. Visose nuotraukose jis dėvi smūgiams atsparų šalną, alkūnių ir kelių apsaugas. Tikriausiai, kad nesusižalotų. Bet kaip čia išeina? Negi jis žino, kada grius?

Vos tik išgirdęs pagalvojau: nieko sau. Gerai jam. Bet kai pagalvoji daugiau, tai gal ir nelabai.

Kai buvau mažas, paklausiau mamos, kam reikalingas skausmas. Na, tipo, kas iš to? Ji atsakė, kad nestovėtume išsižioję, laikydami ranką ant karštos viryklės. Ji sakė, kad jis skirtas mums pamokyti. Bet dar pasakė, kai jau pradeda skaudėti, tada būna per vėlu, štai kam reikalingi tėvai. Štai kodėl aš turiu ją. Kad mane pamokytų. Kad visų pirma nė nekiščiau pirštų prie karštos viryklės.

Kartais pagalvoju, kad ir mano mama turi tokį sutrikimą. Tik viduje, kur niekas negali matyti, tik aš, gal dar Loreta, na ir, savaime suprantama, Bonė. Bet aš matau, kad jai skauda. Tačiau ji vis tiek laiko ranką ant karštos viryklės. Viduje, taip sakant. Ir nematau, kad tokiems atvejams yra kokių šalimų ar apsaugų.

O, kad aš galėčiau ją pamokyti.

Arlena

Rikis taip niekada ir negrįžo, nors ji labai to troško, o štai pikapas parsirado. Nors ji visai to nenorėjo. Gerokai aplamdytas, atrode prasčiau, nei ji jautėsi. Tačiau važiuojantis. Tiksliau – riogsantis. Viena yra užvesti variklį, visai kas kita – tikrai kur nors nusigauti.

Kad ir kaip nekentė to prakeikto fordo už tai, kad visiems rodo jos vidinę būklę, bet galėjo jam tai atleisti. Galėtų. Tačiau tas griozdas neleisdavo užmigti naktimis. Ypač dabar, kai teko griebtis antro darbo „Tingiose šviesose“, kad galėtų toliau mokėti įmokas. O kadangi dėl to nelemtojo pikapo neįmanoma nusigauti į lovą iki trečios, tai bent galėtų leisti jai išsimiegoti. Juk ji neprašo kažin ko.

Bet štai ji ir vėl prilipusi prie lango stebi mėnulio spindulius, slystančius vaiduokliškomis mašinos formomis. Sidabrinis blizgesys pradingsta įbrėžimuose. Tik Rikis ir galėjo taip suvartyti mašiną, o pats dingti. Sveikas protas sako, kad jis tiesiog nuėjo, nes pikapą surado, o Rikio ne.

„Kojotai išstampė kaulus? Liaukis, Arlena, susiimk. Sėdi sau kur nors bare ir čiulba į ausį kokiai vargšelei, kuri dar nežino, kuo toks čiulbėjimas baigiasi. Tiksliau, kuo nesibaigia.“

Nebent, žinoma, jis ne nuėjo, o nusivilko, galbūt ir nušliaužė iki artimiausios ligoninės, o ten gal išsikapstė, o gal mirė, gana toli, kad niekas nesusietų jo su fordo pikapu, o gimtojo miestelio niekada nepasiektų žinios.

Taigi kur nors galėtų būti kapas, bet iš kur Arlenai žinoti? O jei ir žinotų, tai kaip jį rasti ir kur ieškoti? Net jei iš arbatpinigių nupirktų gėlių, nė nežinotų, kur jas padėti.

„Gėlės negerai, tai prasta mintis, jei net nežinai, kur jas kišti. Liaukis, Arlena. Grįžk į lovą.“

Ir ji grįžo, bet susapnavo blogą sapną, kad Rikis gyvena kažkur visai netoli miestelio jau mėnesių mėnesius ir nė nesirūpina jai pranešti, kur jis.

Ir ji įsiutusi vėl atsidūrė prie lango keikdama nelemtąjį pikapą, kad neduoda miegoti.

* * *

– TAI KĄ, o jei parsinešu namo ir paaiškėja, kad sulankstytos? Būsiu išmetęs du šimtus dolerių veltui?

– Pats ką tik sakei, kad tos durys sutvirtintos, taigi tas bjaurus pikapas gali vartytis ir jos nesusilankstys.

– Tik pasakiau, ką pagalvojau. Daugiau nieko.

– Štai kaip padarysim. Palaikysiu tavo čekį dvi tris dienas. Jei negalėsi pritaikyti savo mašinai, parnešk atgal.

– Aha. Gal ir sutarsim. Šimtas septyniasdešimt penki.

– Dink iš mano kiemo smegenų neploves.

– Gerai gerai, du šimtai.

Ir šyptelėjo.

„Vyrams patinka tokios šnekos. Velniai žino kodėl.“

Jis pasirėmė į aplamdytą fordo gaubtą ir užsirūkė. Raudonas marlboras, tokios pat cigaretės, kokias rūkydavo Rikis, lyg nežinotų nė nežvilgtelėjusi. Atrodė, kad šiame pasaulyje, šiame miestelyje pilna lygiai tokių pat kaip Rikis. Bent jau taip jai atrodė. Tuo jis ją ir patraukė, šitas Dugas ar Dvanis, ar kaip jis ten prisistatė, pirmasis jos pirkėjas.

Kur jau ne, be to, ji puikiai žinojo, kad jei netingėtų pasikapstyti giliau, rastų ir daugiau panašumų. Žinojo, jei paklaustų, tai paaiškėtų, kad tėvas daužė ją kaip obuolį ir kad jis neįtikėtinais jaunas pradėjo gyventi savarankiškai. Žinojo: jei nuvilkėtų marškinėlius, ant peties pamatytų tatuiruotę su vardu, tokiu išblukusiu, kad neįmanoma perskaityti. Vardu merginos, kurią jis pažinojo mėnesį ar du dar tais laikais, kai nenutuokė, kad amžiams pasilieka tik randai. Ir mėlynas rašalas po oda.

Jai jau nusibodo žavėtis tokiais kaip Dugas. Ar Dvanis.

Vėliau ji pasakys savo geriausiai draugei Loretai:

– Reikėtų baigti šnekėjus, kad nepažįstu vyrų. Ir niekada daugiau neužsiminsiu, kad neturiu nuojautos, ne, sere, kitaip argi pavyktų taip neklystamai vis susirasti tokį pat vyruką? Pradedu manyti, kad nuojautą turiu žvėrišką, tik dirba ji ne mano naudai.

Kurį laiką ji su malonumu stebėjo raumeningas jo rankas, kaip jos atsuka varžtus, nukelia duris, ir pati bodėjosi neaiškiu troškimu vėl susigriauti gyvenimą, nors pirmųjų griuvėsių liekanos dar riogso paprastai švariame jos kieme.

Nespėjus išrūšiuoti šių minčių užgriuvo Šerilė Vilkoks, buvusi Rikio žmona, ir sustojusi kieme padėjojo Arlenai už tai, kad ši yra dviveidė kekšė.

O dar nė devintos ryto nebuvo.

Iš knygos „Kalba pažinojusieji Trevorą“ Autorius Krisas Čandleris

Nesinori nuvilti visų iš eilės. Nesu ir Nekaltoji Mergelė. Bet kartais tenka rizikuoti, ir niekur nesidėsi. Dabar, jau po visko, tai gal atrodo kvaila ir neatsakinga. Ir vis dėlto, dėkui Dievui, kad viskas susiklostė taip, kaip susiklostė, gal ne?

Nesakau, kad tą vakarą nebuvo minčių apie apdairumą ar atsargumą, bet mintys taip ir liko mintimis. Atrodė, kad bet kokie neapgalvoti žodžiai sudaužys tą akimirką. Ir abu prablaivėję išsi-vaikščiosim po namus. O jei nori pamatyti prablaivėjančią vyrą, tai pamėgink paklausti: „Gal kartais kišenėje turi gumytę? Argi neskaičiau, kad kontraceptikų nevartoju?“

Beje, jis su žmona Šerile seniai mėgino prasimanyti vaikų. Nė į galvą neatėjo, kad tai gali būti jos kaltė. O ko apie tai galvoti? Niekad nebuvo šovusi mintis, jog tai greičiau nutinka tiems, kurie nesistengia, kad ir kokiai daugybei moterų anksčiau taip yra nutikę, bet gal giliai širdyje ir pagalvojau.

Jis buvo vedęs. Iš pradžių. Gana sunku paaiškinti.

Šiaip ar taip, pasakiau jam štai ką – pasiskundžiau, kad niekada negalėsime nueiti į šokius. Gal būtume ir galėję, jei būtume gyvenę Niu-jorke, bet tik ne Ataskadere, jokių būdu, ne ne. Tik ne tokiam miesteliūkštyje, kur visi visus pažįsta ar bent jau žino, kas ką teisėtai vedęs.

– Nori į šokius? – atsakė jis. – Nusivesiu į šokius.

Ir nusivedė. Nusivežė kažkur prie Kuesta Grade greitkelio, miestelio šviesos mirgėjo iš tolo ir, turiu pripažinti, atrodė labai gražu. Išlipom iš seno sedano ir jis, išjungęs variklį, paliko groti radiją, gal ir nereikėjo taip daryti, nes nusėdo akumulatorius, nors mums tuo metu vienodai švietė. Kai gerai pagalvoji, tai vienodai švietė ir vėliau.

Jis perjungė tris stotis ieškodamas lėtos dainos, o paskui teprišimenu, na, tai labai sunku paaiškinti. Atrodė, lyg visas pasaulis būtų susitraukęs ir likusi tik jo ranka man ant nugaros, ir atrodė, kad taip bus visada. O kai jis į mane paniro, atrodė, lyg jau seniai būčiau jautusi šiltą jo kvėpavimą į kaklą, ir tai niekada niekur nebepradings. Mudu tikom vienas kitam, lyg būtume buvę vienas kitam sukurti, ir nežinau, ar esam kalti, kad supratom tai pernelyg vėlai, kai žiedai jau buvo sumainyti su kita ir kitai duoti pažadai, kurių jis galbūt gailėjosi. Nusprendžiau, kad tai panašu į žemėlapi. Na, žinot, kur raudonos linijos žymi valstijų sienas, mėlynos upes, o rudos dėmės – kalnus. Kas svarbiau – ar mūsų susitarimas, kad Aidaaho valstija baigiasi čia, ar upės ir kalnai, kurie čia buvo iki mūsų nubraižytų sienų?

Atrodė, kad mudu su Rikiu esam nuo amžių ir turim likti kartu. Nors ir nežinau, kur jis dėjo tą meilę, kai dingo. Tai yra kada dingo. Tebemaniau, kad nešiojasi ją kartu, ir būčiau galėjusi lažintis, kad ji slegia jį savo svoriu – ar jis kur trankytųsi, ar permainos dėlei gyventų ramiai. Bet aš nukrypau nuo temos. Visi taip trokšta sužinoti apie tą naktį.

Kai mudu mylėjomės tą pirmąjį kartą, dar nespėjus viskam baigtis pasijutau, lyg būčiau ko netekusi. Pamaniau, kad ničnieko neturiu. Ničnieko, kas priklausytų man, kai viskas baigsis.

Bet aš klydau. Turėjau ką prarasti.

ŠERILĖ STOVĖJO JOS svetainėje. Paklausė:

– Ar neturi ko išgerti?

Ji turėjo, nors globėja buvo perspėjusi viską išmesti. Vis tiek anksčiau ar vėliau susirasčiau, atšovė ji globėjai, ši, beje, buvo vardu Bonė. Geriau vėliau, atšovė jai Bonė. Tavo sąskaitoj kol kas tik penkios dienos. Ir visos velniop, nes prie butelio ji pastatė dvi stiklines.

Dar Bonė pasakė, kad reikia susitvarkyti gyvenimą, ištaisyti praeities klaidas, štai kodėl Arlena į savo namus visų pirma ir pasikvietė Rikio buvusiąją. Atsiprašyti, kad miegojo su Rikiu, kol jis dar buvo vedęs ją. Devyneri ar dešimt metų per vėlai.

Antraip, kai pasirodžiusi Šerilė išvadino ją dvideide kekše, ji būtų šaltai pasisveikinusi ir leidusi jai plėšytis kieme, o paskui tegu nešdinasi palikusi prisiminimui svylančių padangų smarvę. Anksčiau tikrai būtų taip ir padariusi. Bet ji lyg niekur nieko nusišypsojo Dvaniui. Ką jis vakare veiks, ir taip aišku.

Tačiau Dugas išėjo nešinas pikapo durimis – pabandys jas pritaikyti, o Šerilė stovi jos svetainėje ir čia tik jos globėjos Bonės kaltė. Vėliau, kai jau prisigers kaip reikiant, bus galima paskambinti Bonei ir padėkoti.

Šerilė burbtelėjo:

– Tu turbūt žinai, kur jis, tik man nesakai.

Arlena atšovė:

– Jei žinočiau, tai nepardavinėčiau dalimis to pikapo, kad atsiimčiau nors trečdalį į jį sukištų pinigų. Aš jį susirasčiau ir užsiundyčiau skolų išieškotojus, liepčiau susikišti tą mėšlo krūvą kur nesutenka ir tegu sunkia pinigais iš apgailėtinos jo šiknos.

Šerilė vyptelėjo:

– Taip jau nutinka, kai bendrai pasirašinėji sutartis. Ko norėjai, tą ir gavai.

Arlena jau žiojosi atsikirsti, staiga visi žodžiai kažkur išgaravo, kad ir kaip gerai buvo apgalvojusi visą pokalbį, vis dėlto pabijoję leptelėti ką nors šlykštaus, atskleisti savo silpnumą. Taigi įsipylė per du pirštus senojo gerojo *Jose Cuervo*. Vienintelis vyras, kuris jai

niekada nemelavo ir visada tesėdavo pažadus. Ir nėra ko skųstis, kad ko nors nežinojai iš anksto. Paskui pasakė:

– Pasikviečiau tave norėdama atsiprašyti.

O Šerilė atsakė:

– Aišku. Ir aš visiems taip sakau. Tau turėtų būti kuo šlykščiausiai gėda, kad atėjai į mano namus, valgei mano maistą, apsimetei geriausia drauge. Tiesiog be muilo įslydai.

Arlenai jau buvo vis vien, kad jos geros moters įvaizdis sklaidosi kaip dūmas.

– Kodėl man visa tai sakai dabar?

Šerilė giliai atsikvėpė kaip visi malonūs žmonės, kai užmini jiems ant nuospaudos ar pradraskai nuo senų kivrčų likusius randus. Pastaruoju metu Arlenai viskas primena tą brangų mėšlą kieme – kelis kartus persivertęs ir jokiam automobiliui nebetinka klišos jo durys.

Šerilė atsakė:

– Kai išgirdau, kad čia stovi tas jo pikapas, pamaniau...

– Ką pamanei? Kad ir jis pats čia?

– Gal.

Ir kuo tas Rikis toks ypatingas, nusistebėjo ji, kad visos taip laukia jo grįžtant ir vėl viską sušikant?

– Ką gi, jo čia nėra.

– Taigi. Ir pati matau.

Atsidarė durys. Įslinko Arlenos sūnus. Plaukai susivėlę, čia jau pati Arlena kalta, nes skubėdama kuo greičiau atsikratyti to griozdo kieme visai apleido savo vaiką. Jo mėlynų džinsų sėdynė buvo perplėšta, bet Arlena nė žinoti nenorėjo, kas nutiko. Kol kas. Na, bent jau apatiniai švarūs, dėkui Dievui.

– Kur buvai, Trevorai?

– Pas Džo.

– O aš tau leidau eiti pas Džo?

– Ne, – akelės nuleistos, ar tik nesimoko jis priešais veidrodį nufotografuoti tokią išraišką? Jis pažino su mama svetainėje sėdinčią moterį, nors ir nesuprato, ką ji čia veikia. Vaikai greit susivokia. – Atsiprašau, – jis pastebėjo stiklinę su gėrimu. Pažvelgė nesmerkdamas,

tik liūdnai, žvilgsnis visai nevaikiškas, tarsi būtų supratęs, kodėl tie suaugusieji mėgina pasikeisti. Ir kaip dažniausiai jiems velniškai nesiseka.

– Nieko tokio. Dabar gali bėgti atgal.

– Ką tik grįžau.

– Ar gali bent kartą paklausti?

Ir jis paklausė, nė žodžio atgal neburbtelėjo. Arlena pasižadėjo vėliau nusiųsti jį ledų, įprastas jos atsiprašymas už bjaurų elgesį; štai kodėl juodu taip dažnai valgydavo ledus. Trinktelėjus durims Arlenai suskaudo širdį – pajuto jį tolstant, lyg bambagyslė iki šiol vis dar būtų nenukirpta.

Arlena vėl pripylė stiklines.

– Ačiū, kad nieko neleptelėjai prie vaiko.

– Jis toks panašus į Rikį.

– Nė kiek. Jis ne Rikio.

– Kaip du vandens lašai.

– Jam dvylika. O aš su Rikiu prasidėjau tik prieš dešimt metų.

Pasijuto taip, tarsi per petį būtų priekaištingai žiūrėjusi Bonė. Ne taip reikia pradėti naująjį švarų gyvenimą. Tačiau šis melas buvo toks senas, per daugelį metų taip įsiėdęs į kaulus, kad labai sunku buvo jo atsikratyti. Visą laiką šis melas buvo toks patogus.

– Matau jį šito vaiko veide.

– Matai, ko nėra.

„Arba tai, ko pati troškai, bet negavai.“ Tai, ko trokštame ir ko neturime, matome visur, kad ir kur pažvelgtume. Ko negalime daryti, kuo negalime būti, to tiesiog negalime pakęsti turint kitus. Arlena visai neseniai pradėjo tai pastebėti.

TA PATI VAKARĄ devintą valandą prie jos durų, nepranešusi iš anksto, atsirado Bonė.

– Žinau, kaip atrodo, – mėgino gintis Arlena. – Kaip tik ketinau tau skambinti.

– Pamaniau, norėsi pasikalbėti.

– Turi slaptų galių?

– Kaip ir ne. Tavo vaikis parašė žinutę.

Išgirdusi šią naujieną Arlena apsipyklė ašaromis, net pati gerai nesuspradama kodėl. Pastaruoju metu ašarų ilgai laukti netenka, vos tik kas, jos ir liejasi, panašiai kaip kvatojantis ar labai išsigandus pasidaro sunku susilaikyti nemyžtelėjus, ypač jei tualete buvai senokai.

Bonė prasispraudė pro duris ir visais pusanthro šimto kilogramų užgriuvo glėbesčiuoti Arlenos, vos neuždusindama lyg milžiniška pagalvė.

Paskui jos perkratė visas spinteles ir išpyklė visą alkoholį į virtuvės kriauklę.

– Rytoj pasistengsiu viską pradėti iš naujo. Gal šįkart pavyks.

– O kuo blogai pradėti dabar? Pradėti galima bet kuriuo paros metu, vėlai vakare irgi.

– Tikriausiai.

Bonė paskui Arleną nuėjo iki miegamojo lango ir kartu su ja pažvelgė į kiemą, mėnesienos nužertą sąvartyną, kuris kadaise irgi atrodė šio to vertas. Beveik, pamanė Arlena, kuriai niekad nesi-sekdavo iškart sugalvoti tinkamų žodžių, iš viso šito Bonė beveik galėtų suprasti jos bėdas. Pamėklė. Kaip čia pradėsi viską iš naujo, kai tokia ima persekioti?

Bonė iš lėto linktelėjo.

– Ar girdi medžius? – paklausė Arlena.

– O ką?

– Naktimis jie dainuoja. Taip aiškiai, kad nebegaliu miegoti. Dainos apie Rikį. Negi negirdi? Prisiekiu, kol čia nestovėjo tas prakeiktas laužas, jie tylėdavo. Gal kartais ir paniūniuodavo. Tik ne taip aiškiai.

– Čia tik vėjas, vaikeliai.

– Tau – gal.

Bonė paguldė ją į lovą ir apkamšė.

– Rytoj rytą ateisiu pažiūrėti kaip tu.

– Nieko man neatsitiks.

Ir Bonė paliko ją vieną klausytis tų dainų.

Netrukus ji atsikėlė. Nuėjo į Trevoro kambarį. Prisėdo ant jo lovos krašto ir nubraukė garbanas jam nuo kaktos.

– Gerai jautiesi, mama? – jis jau miegojo, bet tučtuojau sumurmėjo klausimą, tartum ir miegant rūpestis nebūtų davęs jam ramybės.

– Tu vienintelis geras dalykas, kurį esu padariusi.

Šiuos žodžius ji jam labai dažnai kartodavo. O jis visada atsakydavo vienodai:

– Oi, mama.

Kai ji išėjo, jis vis dar nebuvo užsimerkęs. Tarsi būtų klausęsis.